

بازبگرا ن جنگ نفتی ۲۰۲۰

❖ پرده ی اول (جنگ نفتی روسیه و عربستان)

به دنبال عدم توافق کشورهای عضو اوپک و روسیه بر سر کاهش تولید نفت خام، که به حذف سقف تولید اعضای این گروه منجر شد، جنگ نفتی میان عربستان و روسیه رسماً آغاز شد.

این جنگ قیمت بر سر سهم بازار، افزایش تولید و عرضه نفت خام و در پی آن کاهش قیمت نفت خام را به دنبال خواهد داشت، خصوصاً در شرایط حاضر که به دلیل شیوع ویروس کرونا میزان تقاضای نفت نیز کاهش یافته است.

شرکت آرامکو عربستان اعلام کرد از اول آوریل حجم تولید فعلی ۹ میلیون بشکه ای خود را به ۱۲ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد داد، و روسیه نیز در واکنش به تصمیم آرامکو اعلام کرد تولیدش را ۵۰۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد داد

اما در این میدان، عربستان سعودی در وضعیت نامنا سبی قرار دارد، به گونه ای که در سال پیش رو با بحران اقتصادی و کسری بودجه ۵۰ میلیاردی مواجه شده، که این رقم ۴۳ درصد بیشتر از کسری بودجه این کشور در سال قبل (۲۰۱۹) است و به گفته ی کارشناسان برای جبران آن در سال جاری به نفت بالای ۸۰ دلار نیاز دارد.

این در حالی است که روسیه از وضعیت بهتری برخوردار بوده و به گفته ی وزیر دارایی روسیه: «اگر بهای قیمت نفت به مدت ۱۰ سال هم روی ۲۵ دلار باقی بماند، ذخایر درآمد نفتی این کشور به قدری است که توان جبران کاهش درآمد ناشی از آن را دارد و با هیچگونه کسری بودجه ای مواجه نخواهد شد»

دلیل این برتری، وابستگی کمتر روسیه به درآمد های نفتی است؛

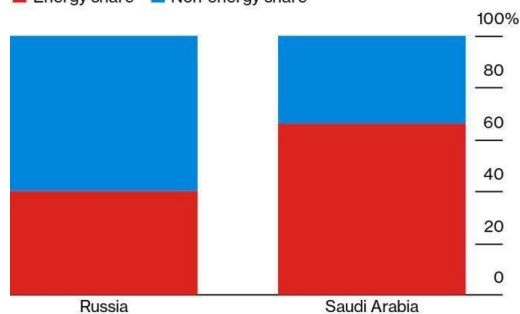
با مقایسه میزان درآمدهای نفتی و غیرنفتی بودجه عربستان و روسیه مشخص می شود که عربستان سعودی وابستگی بیشتری به دلار های نفتی دارد، و روسیه در سال های اخیر در کاهش وابستگی اش به درآمد های نفتی بسیار موفق عمل کرده است؛

در واقع علاوه بر مشکلات اقتصادی و کسری بودجه، وابستگی شدید عربستان سعودی به درآمد های نفتی، پاشنه آشیل این کشور در این جنگ محسوب می شود.

Sensitivity Issue

Saudi budget revenue is more dependent on oil than Russia's

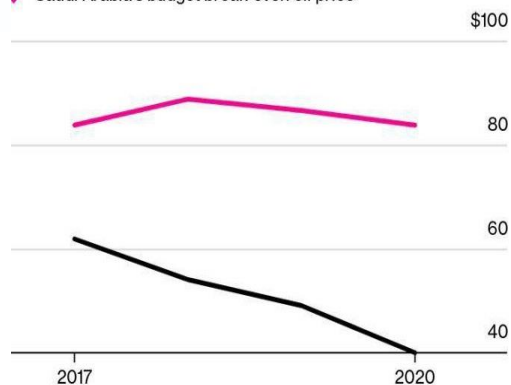
■ Energy share ■ Non-energy share

Source: 2019 budget revenue from local finance ministries; oil share for Saudi Arabia, oil and gas share for Russia

Bloomberg

● Russia's budget break-even oil price
● Saudi Arabia's budget break-even oil price

Source: IMF for Saudi Arabia, IIF for Russia, for 2020 ruble assumed at 70/\$1

Bloomberg

نمودار سهم درآمدهای نفتی و غیرنفتی در بودجه عربستان و روسیه

نمودار روند کاهش اتکالی روسیه و عربستان به درآمدهای نفتی طی سه سال اخیر

❖ پرده‌ی دوم (جنگ نفتی روسیه و آمریکا)

اما در پس پرده، حقیقت بزرگتری وجود دارد، و میتوان گفت میدان اصلی این جنگ میان روسیه و آمریکا است؛

ایالات متحده آمریکا به لطف پیشرفت تکنولوژی شیل و انقلاب شیلدر سالهای اخیر به استحصال نفت شیل روی آورده، به گونه‌ای که این کشور از تولید روزانه ۱ میلیون بشکه نفت در سال ۲۰۰۰، به تولید روزانه بیش از ۱۳ میلیون بشکه نفت در سال ۲۰۱۴ رسید و طی چند سال اخیر نه تنها مقام بزرگترین تولیدکننده نفت در جهان را انحصاراً از آن خود کرده، بلکه به یکی از صادرکنندگان نفت در بازار جهانی مبدل شده و بخشی از سبد سهم‌های کشورهای عضو اوپک را اشغال کرده است.

دانیل یرگین در کتاب معروف خود (جایزه‌ی نفت) می‌گوید «آمریکا به کارتی طلائی دست یافته که او را از روسیه و عربستان متمایز کرده است» و رئیس‌جمهور این کشور نیز ادعا می‌کند کشورش دیگر به نفت خاورمیانه نیازی ندارد.

در مقابل افزایش عرضه نفت توسط آمریکا، سیاست و استراتژی کشورهای عضو اوپک تا کنون «کاهش تولید» بوده است، اما این امر، نه تنها گرهی را نگشوده، بلکه روز به روز گسترده‌تر شدن سبد عرضه‌ی نفت توسط آمریکا و اشغال بیشتر بازار توسط این کشور را در پی داشته است.

روسیه اما راه حل دیگری اتخاذ کرده بود و باور داشت که فلج کردن نفت شیل آمریکا از رهگذر کاهش تولید محقق نمی‌شود، بلکه بلعکس باید تولید افزایش بیابد تا در پی آن قیمت نفت خام کاهش یافته و در نتیجه صرفه‌ی اقتصادی تولید نفت شیل در آمریکا از بین برود.

همانطور که میدانیم میزان بهای تمام شده برای تولید هر بشکه نفت خام شیل آمریکا بیش از ۴۰ دلار می‌باشد، در حالیکه بهای تولید هر بشکه نفت خام در کشورهای خاورمیانه بین ۳ تا ۱۰ دلار می‌باشد، بنابراین شرکتهای نفتی شیل آمریکا به نفت حداقل ۴۰ دلاری نیاز دارند تا صرفاً هزینه‌های عملیاتی خود را جبران کنند، و هر قدر قیمت جهانی نفت خام کاهش یابد، صرفه اقتصادی استخراج و تولید نفت خام شیل آمریکا نیز کاهش یافته و در نتیجه سهم آن در بازار جهانی کم رونق خواهد شد.

روسیه در راستای تحقق این استراتژی خود جهت فلج کردن نفت شیل آمریکا و خارج کردن آن از بازار، در سال‌های اخیر وابستگی خود را به درآمد‌های نفتی کاهش داد، به گونه‌ای که همانطور که پیشتر ذکر شد، حتی کاهش قیمت نفت خام به ۲۵ دلار و به مدت ۱۰ سال هم ضربه‌ای به اقتصاد این کشور وارد نخواهد ساخت، و سرانجام در هفته‌ی گذشته با شکستن توافق خود با کشورهای اوپک، رسماً وارد میدان نبرد شد، که نتیجه‌ی آن افزایش تولید نفت و به دنبال آن سقوط قیمت هر بشکه نفت خام از ۶۰ دلار به زیر ۳۰ دلار بود. البته کاهش تقاضای جهانی نفت به علت شیوع ویروس کرونا نیز در این سقوط قیمت نفت خام تأثیر گذار بوده است.

این کاهش چشمگیر قیمت نفت، شرکتهای نفتی آمریکایی و سرمایه‌داران آنها را دچار وحشت کرد، به گونه‌ای که در روزهای اخیر بسیاری از شرکتهای نفتی آمریکایی از جمله Chevron، Devon Energy، Murphy Oil Corporation، Apache، PDC Energy و غیره، فعالیت‌های تولید و توسعه خود را در برنامه‌ی بودجه‌ی خود کاهش داده‌اند

به تعبیر وبسایت خبری/ویل پرایس، شرکتهای نفتی شیل آمریکا با تبر به جان بودجه‌هایشان افتاده‌اند تا از خونریزی و مرگ خود جلوگیری کنند.

همچنین به گفته‌ی وبسایت خبری/الجزیره، قیمت‌های کنونی نفت کابوسی برای صنعت شیل آمریکا تبدیل شده و شرکتهای آمریکایی فعال در این حوزه نخواهند توانست درآمد و سود مناسبی داشته باشند تا سهامداران خود را راضی نگه دارند، از این رو بسیاری از سرمایه‌گذاران، سرمایه خود در اینگونه میادین و شرکتهای را کاهش داده و یا حتی خارج کرده‌اند.

/سکات شفیلد (مدیرعامل شرکت PNR) نیز در مصاحبه با بلومبرگ اذعان داشت که «بسیاری از شرکتهای نفتی شیل تا سال آینده دوام نخواهند آورد»

رائول لبلانس، معاون واحد تحقیقات انرژی موسسه مطالعاتی HIS Markit، نیز پیش بینی می کند که شرکتهای نفتی آمریکایی فعال در زمینه استحصال نفت شیل، در سال پیش رو با ضرر های چشمگیری مواجه خواهند شد.

ضرر دهی و ور شکستگی این شرکتهای، طبیعتاً کاهش و حتی توقف استحصال نفت شیل را به دنبال خواهد داشت، که از جمله پیامدهای مستقیم آن میتوان به کاهش شدید تولید نفت آمریکا، تضعیف پالایشگاه ها و پتروشیمی های این کشور، بیکار شدن هزاران آمریکایی شاغل در این شرکتهای نفتی و نیز افزایش قیمت حامل های سوخت در این کشور اشاره نمود، که اقتصاد و امنیت انرژی ایالات متحده را به شدت با بحران مواجه خواهد ساخت.

علاوه بر این جنگ نفتی تمام عیار و شیوع روز افزون ویروس کرونا، عامل سومی نیز صنعت نفت شیل آمریکا را در سال آتی تهدید می کند، و آن مسائل زیست محیطی است؛

روش های مورد استفاده در استحصال نفت شیل (از جمله تزریق حجم زیادی آب، ماده و مواد شیمیایی به میدین نفتی شیل) ضررهای زیست محیطی جبران ناپذیری به دنبال داشته است، به گونه ای که دولت پیشین ایالات متحده در برخی ایالت ها و مناطق استفاده از این روش را ممنوع اعلام کرد، که البته این ممنوعیت ها در دولت فعلی برداشته شد، اما در صورت پیروز شدن نامزد دموکراتها در انتخابات سال ۲۰۲۰ و ادامه اعتراضات فعالان زیست محیطی این کشور، قطعاً محدودیت های زیست محیطی بار دیگر بر این صنعت اعمال خواهد شد، که این امر نیز بر مشکلات این صنعت در سال آتی خواهد افزود.

ناگفته نماند که تاثیر کاهش قیمت نفت خام، علاوه بر صنعت شیل آمریکا، برخی از صنایع دیگر آمریکا را نیز دچار بحران می کند، که از آن میان میتوان به صنعت تولید گاز مایع شده (LNG) در این کشور اشاره نمود؛

در طول چند سال اخیر، ایالات متحده سرمایه گذاری نسبتاً عظیمی در زمینه ساخت و توسعه تاسیسات LNG کرده است. اما از آنجائیکه قیمت گاز مایع شده (LNG)، وابسته به قیمت نفت خام می باشد، در پی سقوط قیمت نفت خام بسیاری از پروژه های مربوط به ساخت تاسیسات LNG در ایالات متحده در معرض ضرردهی قرار گرفته و سرمایه گذاران آن دچار تردید و یأس شده اند. به گفته ی مادلین جودی (مدیر ارشد شرکت S&P Global) «سقوط قیمت نفت که شاهد آن هستیم، برای بسیاری از پروژه های LNG در آمریکا حکم میخ تابوت را دارد»

ضمن اینکه آمریکاییان به سودای جذب خریداران آسیایی همچون چین، در این پروژه ها سرمایه گذاری کرده بودند که کاهش تقاضای خریداران آسیایی در پی شیوع ویروس کرونا، نیز میخ دیگری بر تابوت آمال از بین رفته شان است.

با توجه به مجموعه عوامل فوق الوصف میتوان گفت جنگ نفتی حقیقی، میان روسیه و آمریکا است، و در صورت موفقیت روسیه، عصر انقلاب صنعت شیل آمریکا افول خواهد کرد که با توجه به تاثیر این امر بر صنایع ایالات متحده، اقتصاد و امنیت انرژی این کشور با مشکلات عدیده ای مواجه خواهد شد.

واحد تحقیق و پژوهش

موسسه حقوقی پترو قانون ایرانیان

اسفند ۱۳۹۸

۱. کتاب «اوپک در عصر شیل» (OPEC in a Shale Oil World)، صفحه ۹۵

2. <https://www.investopedia.com/articles/active-trading/051215/cost-shale-oil-versus-conventional-oil.asp>
3. <https://www.aljazeera.com/ajimpact/oil-price-war-nightmare-shale-producers-200309173245129.html>
4. <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/The-Great-US-Shale-Divide-Has-Already-Begun.html>
5. <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/Crashing-Oil-Prices-Force-US-Oil-Firms-To-Cut-Budgets.html>
6. <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/Will-Trump-Bail-US-Shale-Out.html>
7. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2019/10/The-Value-of-U.S.-Energy-Innovation-and-Policies-Supporting-the-Shale-Revolution.pdf>
8. https://en.wikipedia.org/wiki/Petroleum_in_the_United_States
9. <https://www.ft.com/content/00a52282-65a0-11ea-b3f3-fe4680ea68b5>
10. <https://www.investors.com/news/us-shale-oil-boom-threats-fracking-revolution/>
11. <https://www.ft.com/content/2ded7416-e930-11e4-a71a-00144feab7de>
12. <https://www.reuters.com/article/us-usa-shale-outlook/u-s-shale-producers-to-tap-brakes-in-2020-after-years-of-rapid-growth-idUSKBN1Z108U>
13. <https://www.marketwatch.com/story/why-us-shale-oil-producers-are-at-the-heart-of-the-saudi-russia-price-war-2020-03-09>
14. <https://www.wsj.com/articles/russia-takes-aim-at-u-s-shale-oil-producers-11584052675>
15. <https://www.wsj.com/articles/u-s-shale-drillers-could-be-casualties-of-oil-price-war-11583769768>
16. https://www.worldoil.com/news/2020/3/13/oil-s-crash-is-both-a-help-and-a-hazard-for-lng-export-projects?utm_source=dlvr.it&utm_medium=linkedin